

Kuntien harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakeminen vuonna 2020

2528/02.05.01/2020

KHALL 17.08.2020 § 164

Kunnan valtionosuutta voidaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 30 §:n mukaan korottaa hakemuksesta harkinnanvaraisesti valtion talousarvion rajoissa, jos kunta ensisijaisesti poikkeuksellisten tai tilapäisten kunnallistaloudellisten vaikeuksien vuoksi on lisätyn taloudellisen tuen tarpeessa. Sen arvioinnissa otetaan huomioon myös paikalliset erityisolosuhteet. Harkinnanvaraisen avustuksen kriteereissä huomioidaan myös koronakriisin vaikutukset, jotka on eriteltävä hakemuksessa.

Valtionosuuden korotuksen myöntämisen ehtona on, että kunta on hyväksynyt taloutensa tasapainottamiseksi toteutettavia toimenpiteitä. Toimenpiteet aikatauluineen ja euromääräisinä vaikutuksineen on esitettävä valtionosuuden korotusta koskevassa hakemuksessa. Jos toimenpiteitä ei ole päätetty hakuajan loppuun mennessä, on hakemuksen liitteeseen merkittävä se, milloin valtuusto ne käsittelee ja mitkä toimenpiteet ovat. Valtionapuviranomainen voi asettaa korotuksen myöntämiselle ja käytölle myös muita kunnan talouteen liittyviä ehtoja. Valtionosuuden korotus voidaan seuraavina vuosina jättää myöntämättä tai se voidaan myöntää alennettuna, jos esitetyt toimenpiteet tai asetettuja ehtoja ei ole noudatettu.

Avustuksen myöntämisen ehtona on myös, että kunta toteuttaa kuntalain 118 §:n mukaisen arviointiryhmän ehdotuksen mukaiset toimenpiteet palveluiden edellytyksen turvaamiseksi. Edellä mainittu ehto koskee niitä kuntia, joihin on asetettu em. lain 118 §:n mukainen arviointiryhmä.

Harkinnanvaraisen valtionosuuden korotukseen on käytettävissä enintään 60.000.000 euroa. Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 48 §:n 2 momentin mukaan korotusta on haettava valtiovarainministeriön päättämään ajankohtaan (31.8.2020) mennessä.

Pyhäjärven kaupungin taloudellinen tilanne täyttää kuntien harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakemisen perusteet.

Pyhäjärven kaupungin taloudelliseen tilanteeseen vaikutti oleellisesti valtionosuusjärjestelmän uudistaminen vuonna 2015. Valtionosuusjärjestelmän uudistuksen sekä verotuloihin perustuvan valtionosuuksien tasauksen vaikutus peruspalvelujen valtionosuuteen vähensi kaupungin valtionosuustuloja noin 2,3 miljoonaa euroa vuonna 2015.

Kaupunginvaltuusto on päättänyt Pyhäjärven kaupungin talouden tasapainottamisohjelmista 20.6.2016 sekä 26.6.2018. Vuonna 2019 valmisteltiin veroprosenttien korotusesitykset vuodelle 2020, joista valtuusto teki päätökset syksyllä 2019. Vuosille 2021 - 2023 valmistellaan tasapainottamistoimenpiteitä.

Vuoden 2021 talousarvion käyttötalouden laadinnassa tullaan etsimään säästöjä esimerkiksi rakenteellisten ja toiminnallisten muutosten kautta. Henkilöstörakenne ja palvelutaso ovat keskeisesti tarkastelussa säästöjen hakemisessa. Kaupungin toimialueet tulevat etsimään säästökohteita, jotka voivat pienentää tarvetta vähentää henkilöstömenoja. Säästötavoite on 1,2 miljoonaa euroa kaupungin toimintojen osalta ja 1,2 miljoonaa euroa Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen palvelujen osalta verrattuna vuoden 2020 talousarvioon. Säästötavoitteeseen pyritään jo vuoden 2021 aikana ja kokonaan viimeistään vuonna 2022.

Pyhäjärven kaupungin elinkeinorakenteessa korostuvat kaivostoiminnan (noin 15 % työpaikoista) ja maa- ja metsätalouden osuudet (noin 15 % työpaikoista). Pyhäjärven kaupungin suurin yksityinen työnantaja on Pyhäsalmi Mine Oy:n kaivos, joka tarjoaa työtä noin 190 henkilölle. Lisäksi kaivoksella työskentelee alihankkijoiden työntekijöitä noin 50. Myös monet paikkakunnan ja seudun metallialan yrityksistä tekevät alihankintatöitä kaivokselle.

Kaivostoiminnan ennakoitavissa olevalla loppumisella on merkittäviä aluetaloudellisia vaikutuksia, joihin varautuminen on välttämätöntä paikkakunnan ja seudun elinvoimaisuuden ylläpitämiseksi. Pyhäjärven kaivoksen ainutlaatuisen infrastruktuurin ja toimintaympäristön kaikki mahdollisuudet tulee suunnitelmallisesti hyödyntää uuden alueellisen kasvun ja elinvoimaisuuden aikaansaamiseksi sekä kansallisen kilpailukyvyyn säilyttämiseksi.

Pyhäsalmen kaivoksen taloudellinen merkitys Pyhäjärvelle ja sen lähialueille on ollut ja on hyvin merkittävä. Kaivoksen toiminnasta syntyvät työllisyysvaikutukset ovat noin 1150 henkilötyövuotta ja kunnallisverotuotot noin 4,8 miljoonaa euroa vuosittain.

Tästä vaikutuksesta suuren osan voi arvioida kohdentuvan Pyhäjärven kaupunkiin: noin 680 henkilötyövuotta ja 3,1 miljoonaa euroa kunnallisverotuloja. Lisäksi Pyhäjärven kaupunki on saanut merkittävän suuruisen summan kaivoksen maksamasta yhteisöverosta. Kaivostoiminnan loppuminen merkitsee huomattavia työpaikka- ja verotulomenetyksiä alueella.

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:

Kaupunginhallitus päättää:

- 1) että Pyhäjärven kaupunki hakee kuntien harkinnanvaraisen valtionosuu-den korotusta 2 miljoonaa euroa vuodelle 2020.
- 2) antaa kaupunginjohtajalle ja talous- ja hallintojohtajalle valtuudet kaupungin hakemuksen laatimiseen. Hakemus toimitetaan kaupunginhallitukselle tiedoksi.

Päätös:

Kaupunginhallitus hyväksyi kaupunginjohtajan päätösehdotuksen kohdat 1 ja 2.

